

EDICE HAF

HELENA KADEČKOVÁ
ŽIVOT S ISLANDEM

HELENA
KADEČKOVÁ

ŽIVOT S ISLANDEM

EDICE HAF 2021

*Kniha vychází s laskavou podporou
Ministerstva kultury České republiky*

© Helena Kadečková – dědicové, 2021,
by arrangement with Cesta domů, z. ú.
Cover and Graphic Design © Otakar Karlas, 2021
Edition and Afterword © Daniela Iwashita, 2021

ISBN 978-80-11-00862-8

S ISLANDEM JSEM PROŽILA ať tak či onak většinu svého dospělého života. V dobách studijního mládí, kdy jsem byla všemu otevřená, lačnila po poznání, byla v dobré fyzické i mentální formě, zamilovávala se a ráda se bavila, zkrátka byla mladá, jsem buď na Islandu byla přítomna, nebo jsem doma pracovala na tom, abych tam znovu přítomna byla. V dobách zralosti a – eufemisticky řečeno – postupujícího věku mě přidusila normalizační žumpa a s Islandem jsem byla alespoň v myšlenkách, které jsem si mohla dokonce užitečně hýčkat při čtení a překládání dobré islandské literatury. Když už jsem žumpu nemohla vydržet, přispěchali mi na pomoc někdejší spolužáci z Islandu, posílali mi potřebnou četbu a podklady k písemným výtvorům, tu dokonce pozvání k přednášce, což nakonec za rozměňování normalizačního bahna zabralo. Od roku 1990 jsem na Island jezdila často, většinou opět s pomocí islandských stipendií a pozvání, a trávila tam po všech stránkách nádherné a pracovně plodné dny. Určitý zlom, a to nejenom v mém případě, nastal v neblahé době po roce 2000, kdy na Islandu vrcholil podle mého tehdejšího i dnešního soudu nepřiměřený blahobyt, následovaný – v souladu s obdobnou prasklou bublinou všepožírajících bankovních domů v mocnějších zemích – finančním a ekonomickým kolapsem v roce 2008. Přestože si určitý obdiv k islandské cestě z této situace zachovávám, na Island jsem už přestala jezdit. Jednak mnoho z mých přátel zemřelo, jednak se nechci po Islandu pohybovat stará a chátrající. *A last but not least*: nemám chuť vidět Island zaplavený turisty, šílenstvím cestovního ruchu, které závratnou rychlostí vytváří nad ostrovem

NASTALA CHVÍLE, KDY SE ODJEZD na Island stal realitou. Na ministerstvu jsem obdržela zpáteční letenku, adresu, kde se mám hlásit, a snad i pár dolarů na dopravu z letiště. A od rodičů mnoho rad do života. Obzvláště maminka byla plná starostí, ba strachu o jedinou dceru, která jí coby pilné čtenářce dávala někdy čist romány a knihy o Islandu, z nichž věru nečišela pohoda ani blaho. Samé podivné, tragické osudy, bída a přírodní katastrofy.

Už jednou jsem vzlétla letadlem, a to z Prahy do Ostravy jako tlumočnice s nějakým německým umělcem. Někdy koncem září 1957 mě čekal let na Island. To byla jiná a já byla patřičně vykulená. A cesta skutečně začala jako v islandském románu. Zprvu ještě v socialistickém duchu letadlem OK s mezipřistáním v Berlíně, přestupem v Kodani a dalším mezipřistáním v Oslu. V Kodani se mi vcelku bezbolestně podařilo k večeru nasednout do letadla islandské společnosti FI a vrhnout se do cizojazyčného západního světa. Anglicky (velmi pasivně ovšem) jsem jakžtakž uměla – ještě během studia na gymnáziu jsem složila na Univerzitě Karlově něco, co se nazývalo univerzitní, později státní zkouška. Ale jak vyplývá z mých tehdejších zápisků, byla jsem plná komplexů a nejistoty z toho, jak obstojím. V každém případě jsem nepochopila, proč se po delším letu, který už mířil asi k Islandu, a po jakémsi hlášení začalo dít (za naprostého klidu spolucestujících) něco nepředvídaného. Po nějaké době začalo letadlo klesat a přistálo. Ne ovšem na Islandu, nýbrž na letišti lákavého jména Sola (slunce) u norského Stavangeru. Povětrnostní situace na Islandu prý nedovolí v dohledné době přistát a dál poletíme až ráno. Proti pobytu v Sole jsem věru nic

neměla, každé rozhlédnutí po Severu jsem vítala, jen mi dělalo velké starosti, jak zaplatím nocleh v hotelu, kam nás rozvezli osobními auty. Neměla jsem tehdy tušení, že všechny změny v letu jdou na účet letecké společnosti. Starosti trochu rušily můj spánek a ráno mi ani na mysl nepřišlo, že bych se směla nasnídat z bohatě prostřených švédských stolů. Místo toho jsem vyběhla do slunečného jitra a – jaká krása – přistála na mořském pobřeží. Poprvé Severní moře, na které jsem se tolik těšila. Mé lehce panické rozrušení bylo touto nečekanou zastávkou bohatě odměněno.

Konečně jsme vzlétli směr Island. Pohled na moře pod námi a posléze na cílový ostrov z okénka letadla byl ohromující, jak to už přede mnou popsali mnozí. Na tehdejší starém letišti přímo v Reykjavíku mě nikdo nečekal, ale v letadle, kde Islandané hojně popíjeli nezdaněný alkohol a dobře a hlučně se bavili, jsem získala naději, že se o mě někdo postará. Skutečně se mě ujal jakýsi zaměstnanec a autem mě dovezl do studentské kolejje. Kolej se jmenovala Gamli Garður, nízká, dvoupodlažní budova s podkrovím u hlavní reykjavické silnice Hringbraut, a v recepci seděl *prófastur*, správce kolejje, který mě hbitě ubytoval. Poprvé v životě jsem měla samostatný pokoj, sice malý, jen s nejnutnějším, ale naprosto dostačujícím vybavením, společná kuchyňka a sprchy byly na chodbě. Už jen to mi postačilo k nadšení. A další příjemné překvapení: o něco později téhož dne pro mě přijel zmíněný Birgir Thorlacius z ministerstva školství a kultury a módním bourákem, jaké známe ze starých amerických filmů, mě zavezl na ministerstvo, kde mi vyplatili stipendium, a poté mě pozval na kafe. Druhý den mě pozval k sobě domů na oběd. V útulném bytě ve vilce nedaleko centra nás čekala jeho manželka Sigríður. Tento kultivovaný, zcestovalý a neobyčejně milý pár Islandanů se od této chvíle stal (nejen) mými patrony, dokonce zástupnými rodiči, kteří mi první kroky v naprosto cizím prostředí neobyčejně usnadnili a při mých četných pozdějších pobytech na Islandu se se mnou vždycky znovu upřímně vítali. A já je takřikajíc doprovodila do hrobu: Birgira jsem naposledy navštívila v nemocnici, z níž už nevyšel živ, a se Sigríður, která se dožila skoro devadesátky, jsem strávila hezké chvíle při shledání v jejím posledním bydlíšti, v krásné garsonce v domově pro seniory.

PRVNÍ ROK NA ISLANDU jsem se stýkala pohříchu skoro jen s ostatními zahraničními studenty. Nejvíc jsem přilnula k Paule, Holandance, která bohužel trávila na Islandu už poslední studijní semestr před závěrečnou zkouškou, a ke Španělu Romerovi (José Antonio Fernández), který už měl islandská studia za sebou a působil na Islandské univerzitě jako lektor španělštiny. Nemohl se vrátit do Frankova Španělska, protože přeložil romány „komunisty“ Laxnesse. Ve Španělsku zanechal snoubenku. Paule i Romerovi vděčím za mnoho, nejen pokud jde o lidské zasvěcování do

Paula a Romero, první zima na Islandu 1957/1958

PŘI MÝCH PRVNÍCH POBYTECH na Islandu ještě existovaly staré biograpy, některé dokonce ještě v barácích z vlnitého plechu, které ve městě zbyly po amerických vojácích, a v nich jsem často sedávala. Hrály se většinou staré filmy bez titulků, islandské hrané filmy nebyly ještě žádné, pouze pár dokumentárních. Více než filmy jsem se bavila publikem, kouřícím a chroupajícím popkorn, a hlasitě dovádějícími dětmi. Děti jsem vůbec pozorovala neustále, připadaly mi rozkošné, s krásně zakulacenými nordickými hlavičkami, venku pozdě do noci, v zimě za deště a větru, zachumlané v barevných oblečcích a s rybářskými kloboučky na hlavách. Kousek od koleje byla školka s hřištěm, u něhož jsem prostála nejednu hodinu.

Také se mi velice líbily islandské ženy – na rozdíl od mužů, na můj vkus poněkud hrubých rysů a málo civilizovaného chování.

*Mateřská školka
v Reykjavíku, 1961*

Reykjavické děti, 1961

Na Islandu ještě vládly jednotvárné, zato zdravé gastronomické návyky, takže lidé – a všimla jsem si hlavně žen – byli štíhlí, s krásnou, deštěm zavláženou pleť. Na české poměry byly ženy elegantní a pěstěné. Některé staré ženy ještě nosily pod kabátem dlouhou černou sukni a na hlavě černou čepičku od kroje, s třapcem. Pokud jde o potraviny, základem zdraví byly nepochybně ryby a velmi málo přílohy, nejčastěji dva neloupané a neslané brambory, ze zeleniny pouze tuřín a hlávkové zelí, koření žádné (musela jsem si dát poslat z domova aspoň kmín). Pilo se jediné mléko a jedl dnes i v Česku (hrozně) vyráběný *skyr* – tvaroh se smetanou. Coca-Cola už s americkou armádou dorazila, ale pila se zatím jen svátečně. – Teď právě jsem v České televizi zhlédla americký kulinářský film o jídle na Islandu a musela jsem se smát. Ty spousty nejrůznějších hospůdek v Reykjavíku i jinde, které se chlubí „tradiční“ islandskou stravou, leč prý pozvednutou na vyšší level, tedy s moderním šmrncem: nic z toho nebylo pravdivé. Tradiční islandská strava byla všechna sice zdravá, ale bez koření, bylinek a zeleniny, natož tropické, a naprosto fádni chuti, až na příchuť loje,

Reykjavík, 1961

kterým se všechno mastilo. Jedinou výjimkou bylo uzené skopové, protože to se udilo na rašelině a dobytčím trusu. A samozřejmě nakládáný velrybí špek s převažující chutí čpavku.

Stále jsem si lámala hlavu s tím, jak se baví islandská mládež (s třemi vykřičníky pro dnešní návštěvníky Islandu). Hospody ani bary neexistovaly, v centru pouze jedna restaurace, kde se dalo po- jíst, jediným lepším místem byl hotel Borg. Prohibice, v obchodech ani restauracích se alkohol neprodával, pouze v tehdy jediné pro- dejně státního monopolu v ulici Lindargata (Zřídelní nebo Pra- menná ulice, odtud oblíbené úsloví „Jdeme k prameni“, když se šel nakupovat alkohol). Jako všude, kde je prohibice, byly pitky o to vy- datnější. Domů se přineslo několik lahví najednou. Braly se i na tan- covačky a tajně se z nich upíjelo. A jak se tedy bavila mládež? Prostě tak, že mladíci objížděli v tatínkově bouráku střed města stále do- kola, volali na děvčata a nabírali je do vozu. Končilo se většinou u někoho doma, kde čekaly nakoupené lahve.

Měla jsem pořád co objevovat, vůbec jsem se nenudila a deprese ze zimní tmy (tři hodinky skomíravého světla kolem poledne) se

mě netkla, na tmu jsem si zvykla. Naopak mi připadalo žertovně pozorovat z koleje auta na ulici, jak jedno po druhém mizí ve sně- hových závějích a dál se nehnou, nebo sama chodit chvíli v dešti a větru, který mi podrážel nohy a hvízdal v prázdných lahvích od mléka. (Ano, mléko se tehdy ještě prodávalo v lahvích, které poz- ději, když jsme se u nás trápili s igelitovými pytlíky, vystřídaly kar- tonové jehly.) Když však čtu své staré dopisy, zjišťuji, jak si vše minulé idealizuji. Ve skutečnosti jsem se cítila v zimních měsících hodně ospalá, nevidět tři měsíce slunce mi dávalo zřejmě zabrat, a přestože jsem si osvojila oblíbené islandské rčení „Vše se poddá a překoná“, občas mi do zpěvu nebylo. Hlavně mě trápilo pomyšlení na rodiče doma, o jejich pohodu a zdraví jsem měla trvale obavy. Ale jak řečeno: radost ze stále nových zážitků převažovala.

Nicméně téměř neustálá komunikace s cizinci mi během první zimy začala být proti mysli. Chtěla jsem poznat Islandany a život v jejich prostředí. Na koleji byli Islandané (Islandanku jsem ani žád- nou nezaznamenala) nedostupní, alespoň pro mne. Zásadně si mě nevšimli ani moji nejbližší sousedé ze společné chodby. Tím víc

Táž ulice v roce 1981

PĚT NA ISLAND a k mému cestování po ostrově. Nejláka-
vější pro mě vždy byly cesty na západ a do Západních fjordů, které
se ovšem rozkládají na severozápadě, a nikoliv do vnitrozemí jako
pro mnoho dnešních českých turistů. To znamená do Borgarfjörðu
s jeho historicky slavnými sídly (Egill Skallagrímsson, Snorri Stur-
luson a mnoho opěrných bodů ság), kam se dříve nejrychleji do-
jelo trajektem z Reykjavíku do Akranesu, nebo dlouhou cestou
silnicí (rozuměj prašnou vozovkou) kolem nádherného Hvalfjör-
ðu, na jehož začátku dnes cestu podstatně zkracuje podmořský
tunel. V Borgarfjörðu jsem se poprvé ploužila při svém prvním, už
popsaném putování z Reykjavíku na sever, ale později jsem tam
byla nesčetněkrát, většinou v doprovodu, mnohem pohodlněji
a hlavně zasvěceněji. Různě jsem tam i pobývala u známých svých
známých, lovila pstruhy, sbírala houby a všelijaké bobule. Dále na
západ na Snæfellsnes, ten nádherný poloostrov se skálami spada-
jícími do moře, vyvrhelými skalisky v moři a hlavně se slavným le-
dovcem. Poprvé jsem na Snæfellsnesu byla začátkem šedesátých
let s mládežnickým spolkem socialistů a tenkrát jsme vylezli i na
ledovec. Mentalitu tohoto kousku světa jsem nicméně plně po-
chopila až při překládání Laxnessova románu *Křesťanství pod
ledovcem*.

S pohrobky onoho spolku jsem později, od devadesátých let,
projezdila a prošla nejrůznější i nejnepřístupnější kouty ostrova.
Těmi pohrobky byla skupina mých vrstevníků a hlavně vrstevnic,
kteří si říkali *Kommatrimm* (radši nepřekládám, Ústav pro studium
totalitních režimů by nade mnou zlomil hůl) a podnikali jednak

Patreksfjörður, 1961

prázdninové výpady do vybraných, těžko přístupných lokalit, jednak každou sobotu jednodenní túry dosažitelné z Reykjavíku.

Ale teď jsem zpátky na západě a ze Stykkishólmu na Snæfellsnesu si mohu ještě odskočit lodí na Flatey, ostrůvek plný pověstí, a objet celý poloostrov přes městečka Ólafsvík a Stykkishólmur. A pak už se dostávám na rozcestí v Búðardalu, odkud vede cesta necesta do Západních fjordů, mých nejoblíbenějších. U těch se pozastavím.

Poprvé jsem se tam dostala v červnu 1961 a to cestování je nezapomenutelné. Vzal mě tam můj dobrý tesař Gunnar, o kterém už padla zmínka a který se tam narodil a jel za svými četnými, různě roztroušenými příbuznými. Úžasné!!! Ačkoliv Západní fjordy byly v dobách ság o Islandanech od záboru ostrova velice frekventované, v moderní době se staly nejpustější výspou Islandu, odkud stále ubývalo obyvatel a v době naší cesty tam vládly ještě poměry opravdu předmoderní, mně nejmilejší. Jelikož Gunnar měl známé všude a ostrovy dokonale znal, zažila jsem tam mnoho jinak nedosažitelného, a to takříkajíc autenticky. Naštěstí se mi dochovaly nečitelné zápisky.

Z Reykjavíku jsme zamířili autobusem po klikatých prašných cestách podél mnoha menších fjordů a zátok nejprve do Patreksfjörðu, kde se Gunnar narodil. Autobus byl plný dovádějících dětí, které touto dobou odjížděly z Reykjavíku na pracovní a „zážitkové“ pobyty na venkově, jak bylo tehdy obecným, chvályhodným a pro mnohé nezapomenutelným zvykem. Cesta sama dostala pověsti Západních fjordů. Jízda po úzkých silničkách, na jedné straně strmé skalnaté hory, na druhé straně spád do moře. Tak tomu mělo většinou být i nadále. V Patreksfjörðu jsme přenocovali u nějakého Gunnarova příbuzného na nuzném statečku (elektrina a telefon zde byly zavedeny před rokem a půl) a další den nás zavezli „za roh“ fjordu do zálivu Kollsvík, který se už rozkládal proti otevřenému oceánu na západ.

Kollsvík, kde hospodařil další Gunnarův příbuzný, zůstal místem mých snů. Aby bylo jasno, jaké tu jsou životní podmínky, měla bych podotknout, jak Západní fjordy vypadají. Při pohledu na mapu se jeví jako jeden obrovský poloostrov s jakoby korálovitě rozkošatělými výběžky, mezi nimi vždy zátoka či dlouhatánský fjord s mnoha malými zálivy. Pevninu mezi zátokami a fjordy tvoří

Porcování ryb v Kollsvíku, 1961

pásky vysokých skalnatých hor, spadajících strmě do moře. Jen občas se v nějaké zátocce vyskytuje malá zelená plocha a na ní sem tam usazené stavení, případně osada. Jinak samé ostré černé skály, přes které nevede cesta, takže lidé jsou odkázáni jen na dopravu lodí. Civilizace (osada, obchod, doktor) daleko.

Náš Kollsvík byl takovou zelenou plošinkou, na východní straně obehnanou skalami, na západní až na horizont mořem s širokou bílou písčnou pláží, jakou jsem na Islandu nikde jinde neviděla (pokud vůbec pláž, tak černá, jinak jen ostré, v lepším případě mořem omleté kameny). Náš stateček, spíš chalupa bez vlastního provozu (cesta sem byla prorážena rok předtím, vlastní generátor elektřiny získali rovněž před rokem), byl jedním ze tří od sebe hodně vzdálených (jeden z nich už opuštěný). A osazenstvo? Matka o něco starší než já, otec, čtyři děti a stařenka, která pamatovala starší časy a ráda o nich vyprávěla, pokud si nebroukala nějaké písničky ze zpěvníku. V patriarchálních dobách, jaké tam dosud vládly, se hospodyně opravdu nezastavila a nikdy jsem neviděla, že by si našla čas a vyšla ven na sluníčko nebo na tu nádhernou pláž a pokochala se pohledem na západ-nezápad slunce nad mořem v té červené době, kdy slunce nikdy nezmizelo pod hladinou. Hospodář se věnoval údržbě a rybolovu. Ovšem nejkouzelnější byly čtyři děti: dcerka osm let a tři synci, sedm, čtyři a tři roky. Dcerku si ani moc nepamatuju, asi musela pomáhat mamince, ale ti kluci byli úžasní. Blondaté hlavičky, široké bystré oči a především byli ohromně nadaní. Přestože do školy chodili jen tři měsíce v zimě (do společného vyučování ve Spolkovém domě nebo na nějaké usedlosti, kde i přespávali a vyučoval je „pojízdný“ učitel, jak tomu bylo na islandském venkově skoro všude) a jinak se učili doma, svými znalostmi mě uváděli v úžas. Sedmiletý Snæbjörn četl a počítal naprosto běžně násobilku, jako když bičem mrská, tříletý Siggí mi brebentil na paměť neuvěřitelné spousty básniček a předstíral, že je čte z knihy. Kluci se mnou s oblibou brouzdali po pláži a sbírali mi mušle a kamínky. Ráda jsem je pozorovala, když si hráli – po starém islandském způsobu, jaký jsem znala jen z knih: hráli si na hospodářství, mušle, kamínky a malé ovčí kosti jim sloužily jako domácí zvířata, koupenou hračku jsem neviděla.

Jídlo bylo taky pravé islandské: každý den ryby a skyr a mléko, jednou večer, asi mně na počest, velrybí špek nakládaný v syrovátce, jinak různé ty skopové prejty, nakládané v tomtéž. Kupované potraviny jsem nezaznamenala, všechno od chleba po mléčné výrobky vyráběla doma hospodyně. Měli jednu krávu, která denně dojila dvanáct litrů. Hospodář občas zajel motorovým člunem do obchodu nakoupit mouku, kafe a to, co se nedalo vyrobit doma. Jinak, jak řečeno, lovil ryby, zpracovával a uchovával je na zimu (sušil nebo nakládal do soli). Jednoho takového procesu jsem se účastnila a povstala z toho povedená historka.

Hospodář s Gunnarem mě jednoho večera pozvali, abych s nimi vyplula na člunu na ryby. Lovily se tresky na udici: každý z nás spouštěl přes palubu přes takový rumpálek vlasec s několika háčky. Vlasec se po chvíli vytáhl a na háčcích měly viset tresky. Jak tomu u nezkušených nováčků nekňubů bývá, potkalo mě štěstí a vlastnoručně jsem nalovila šedesát tresek. Velký výkon. Jenže tresky se hned musely zabít a vnitřnosti vyvrhnout (hejna racků kolem nás, respektive kolem rybích vnitřností). Zabíjet své tresky

Kollsvík, 1961

ZPĚT K RADOSTNĚJŠÍM SETKÁNÍM s osobnostmi, které na mě nejvíc zapůsobily. Než dospěji k těm nejmilejším, chci vzpomenout na Laxnesse a pár dalších. Vždy půjde pouze o moje osobní, ryze subjektivní pocity. Osobně jsem se s Halldórem Laxnessem setkala za svého druhého pobytu prostřednictvím jeho nejstarší, nemanželské dcery, s níž se znal můj přítel Gunnar tesař. Vzala mě k Laxnessovi a jeho druhé ženě Auður na Gljúfrasteinn, do jejich domu v oblasti Mosfellssveit, kolem něhož – bělostně svítícího do kraje – jsem zatím jen jezdívala cestou na Þingvellir a tím směrem. Bylo to milé přijetí a pohoštění, prohlídka vily a tak dále, seděli jsme za slunečného počasí na terase, odkud mám nějaké fotky. Víc si nepamatuji, jen to, že mi byl vzdor své až moc svérázná a jinými často imitované mluvě sympatický. Všechny jeho knihy přeložené do češtiny jsem měla přečtené, hluboce jsem je obdivovala a líbily se mi. Věděla jsem, že se budu snažit někdy přeložit ty zbývající přímo z islandštiny. Momentálně mě víc zajímaly reakce umělcových spoluobčanů na jeho osobu.

Zatím jsem měla co do činění jak s jeho oddanými obdivovateli, tak s jeho kritiky. K těm prvním patřil literární kritik a historik Kristinn Andrússon, komunista a nejvlivnější představitel levicového kulturního hnutí. Při svých časopiseckých a nakladatelských aktivitách ještě před válkou Laxnesse do jisté míry „udělal“. Kristinn mi ze svého nakladatelství ochotně dával všechny knihy, které jsem potřebovala. Jeho pozoruhodnou ženu Þóru jsem učila ruštinu a byla jsem u nich častým hostem. Þóra byla myslím do Laxnesse svým manželovi věrným způsobem zamilovaná, jak jsem

*Helena Kadečková
s Halldórem Laxnessem,
1983*

vycítila z jejích deníků, které jsem si mohla v rukopise přečíst až někdy po roce 2000. Těmi druhými byli z mých nejbližších především spisovatel Þórbergur Þórðarson a jeho žena. Jejich kritiku jsem nebrala vážně, protože Laxness byl co do slávy a obliby Þórbergovým konkurentem. O těch dvou však bude teprve řeč, a to dlouhá. Jistou distanc a nelibost jsem však cítila i u lidí konkurenčně nezávislých. Jako nejlepšího islandského spisovatele ho uznávali všichni, horší to však bylo s jejich názorem na Laxnesse jako člověka. Překvapovalo mě, že ač se na Islandu všichni oslovují pouze křestním jménem, o něm všichni hovořili jako o Laxnessovi, případně s jistým ironickým přídechem buď jako o nobelistovi (*Nóbelsskáldið*), nebo jako o Kiljanovi, což bylo jeho křestní jméno z dob katolické konverze a pobytu v klášteře. Myslím, že Islandany popuzovalo, že je tak výjimečný a slavný, že žije a tvoří často a dlouho v zahraničí (za textem všech jeho románů se skvělo jméno nějakého úžasného místa v cizině a měsíc, kdy tam knihu dokončil), že má „styky“ a je přijímán významnými osobami. Prostě byl

pro ně příliš nóbl a dával to najevo. Nechci všechny důvody rozebírat, zdůrazňuji jen, že tenkrát a ještě dlouho potom nikomu nevadilo, že byl takzvaný komunista, zaznamenám pouze své dojmy. K nim patří také ten, že i tak dlouho po jeho smrti koncem minulého století a ve zcela změněném světě se k němu každý, a současní spisovatelé především, stále ještě vztahuje a jím se poměřuje, ačkoliv si to nikdo nepřizná, a ti, co ho kritizují, nejméně. Za sebe mohu říct, že Laxness a jeho žena mě vždycky přijímali s otevřenou náručí, a rozhodně ne proto, že by ve mně přepokládali jeho překladatelku. To neměli při mé bezvýznamnosti zapotřebí – vzhledem k desítkám jazyků, do nichž byl už přeložen, a k desítkám opravdu slavných osobností, které u nich seděly ve stejném křesle jako já. Vždycky se mi zdálo, že si se mnou rádi chtějí jen popovídat, vyptat se na poměry v mých končinách i na mé vlastní.

Jednu příhodu považuji za příznačnou. Myslím, že se to stalo při mém odjezdu z Islandu v roce 1965. Odjížděla jsem tenkrát ve značném zmatku a spěchu lodí obtížena knihami, které jsem na Islandu získala, a nestihla jsem si u Laxnesse vyzvednout jeden jeho nový román. Ukázalo se, že Laxnessovi odjíždějí stejnou lodí a že se nějak (na Islandu nic zvláštního) dozvěděli, že já odplouvám též. Přestože jsem měla jízdenku do nějaké nuzné kabiny v podpalubí, kde jsem zprvu vyspávala kocovinu a migrénu po předchozím večeru na rozloučenou, zjistili si, kde jsem, a pozvali mě k sobě nahoru na „lepší“ palubu. Tam mi předali knihu, o kterou jsem žádala, a další s neobyčejně milým a vtipným věnováním. Pak jsme spočinuli, jak se říká, v dlouhém přátelském rozhovoru, při němž jsem snad pochopila, jak se Laxness mezi Islandčany cítí. Lidé, kteří nás míjeli, ho zdravili a on jim svým osobitým způsobem odpovídal, ale dojem, který jsem z celé situace měla, byl určitě oprávněný: autentický dojem mi říkal, že Laxness je sice dobrý herec, ale v podstatě se cítí osamělý. Že je vlastně rád, že tam jsem s ním. Nevím, ale dost jsem ho tenkrát litovala. Myslím, že je to jedinečný spisovatel a že nejlépe vystihl podstatu Islandu a jeho obyvatel. Považuji ho dokonce za nejlepšího severského romanopisce 20. století. A že jsem jich přečetla hodně!

JAKO ZÁSTUPKYNÍ VÍCERA MÝCH PŘÍTELKYNĚ uvedu jednu, která naplňovala to, co jsem na islandských ženách obdivovala: schopnost dotáhnout svou profesi k vrcholu a zároveň být dokonalou hospodyní, kuchařkou a hostitelkou. Je to také příběh jedné islandské ženy a její rodiny. S Brynjou jsem se seznámila díky společné přítelkyni Sólveig, její spolužačce z gymnázia. Brynja tehdy začínala jako herečka a hlavně režisérka. Vdala se za dobrého a oblíbeného herce, který jí jako osobnost podle mě nesahal ani po kolena. Byl to však dlouhý a trvalý vztah. Prožili spolu mnohé. Brynja si při studiích vydělávala jako letuška, což byl život hodně pestrý, ale přinášel slušné výděly. Studovala na univerzitě v Reykjavíku myslím jazyky jako většina humanitně založených maturantek, ale jak mohla, vyrazila do divadelních metropolí, učila se řemeslu v Anglii a Německu; divadelní škola na Islandu tehdy ještě nebyla. Jako režisérka se v profesi tehdy výhradně mužské uplatňovala horko těžko, ale postupně to dotáhla až do Národního divadla. Myslím, že její první velký úspěch ještě před Národním bylo uvedení tehdy slavného muzikálu *Hair* v jedné k tomu účelu pronajaté ratejně v centru Reykjavíku. Jak jsem už psala, toto představení bylo velkolepé. Hrál tam všecko, co mělo přijatelný hlas a umělo se jakžtakž pohybovat na prknech, sálalo z toho nadšení a úžasná kreativita. Brynja se postupně v Národním etablovala jako uznávaná novátorská režisérka (já tehdy na Island nejezdila, takže jsem to nemohla sledovat), jedním z jejích posledních představení tam byla inscenace Havlovy *Asanace* (*Endurbygging*) koncem osmdesátých let. Když prezident Havel přijel brzy po svém

OBSAH

S Islandem jsem prožila... /7	Zpět k radostnějším setkáním... /166
To, že jsem se dostala na Island... /10	Jako zástupkyni vícera mých přítelkyň... /169
Nastala chvíle, kdy se odjezd... /17	S Þórbergem jsem se seznámila... /175
První rok na Islandu... /19	Ach, Hali, to byla idyla!!! /181
Československá ambasáda... /25	Oháňka mi z mysli nesešla... /187
Od této chvíle... /28	Mám chuť si ještě přehrát... /193
Při mých prvních pobytech... /36	
Statek se nacházel... /43	Legenda k jedné „legendě“
Pravda, ti lidé... /51	(Namísto doslovu a ediční poznámky) /201
Po návratu do Reykjavíku... /59	„Velké ryby jsou až u dna“
Nevzdala jsem to... /67	(Rozhovor s Helenou Kadečkovou) /209
Karel Václav Alexej Vorovka... /73	
V tomto stadiu... /79	Jmenný a názvový rejstřík /231
Zpět na Island... /87	Poděkování /237
Z Tungy jsme se přesunuli... /96	
Na cestě v Dýrafjörðu... /103	
Ačkoliv velmi poskočím v čase... /107	
Snad nejvíc jsem na Islandu milovala moře... /115	
S rybami a mořskými živočichy... /124	
Já jsem se šťastně dočkala... /133	
Dostavila jsem se k večeru... /139	
Po několikahodinovém výlovu... /144	
V paměti mi také utkvěla... /151	
Odvrátím se načas od sopek... /157	

Helena Kadečková

ŽIVOT S ISLANDIEM

Fotografie Helena Kadečková a její archiv

Malby Gunnar Guðmundsson (přebal a s. 100)

a Ísleifur Konráðsson (s. 34)

Přebal, vazbu a celkovou grafickou úpravu navrhl

a písmem Academica vysázel Otakar Karlas

Edičně připravila, závěrečnými texty

doprovodila a vydala Daniela Iwashita,

Jaromírova 497/20, 128 00 Praha 2

Vytiskla Tiskárna Protisk, s. r. o., České Budějovice

Edice HAF, svazek 1

Rozsah 240 stran

První vydání, 2021